

ZAPISI FOLKLORNE GLAZBE S PODRUČJA KARLOVAČKOG POKUPLJA

GROZDANA MAROŠEVIĆ
Zavod za istraživanja folkloru,
41000 Zagreb, Ul. Soc. rev. 17

UDK 39:784.4
Izvorni znanstveni rad

Folklorna glazba karlovačkog Pokuplja manje je poznata u prvom redu radi slabe dostupnosti izvora — notnih zapisa — od kojih se većina i danas nalazi u rukopisu. Kroz kritički prikaz poznatih izvora, na osnovi autoričina višegodišnjeg etnomuzikološkog istraživanja na području općine Duga Resa, u radu su predstavljena glavna obilježja i tipični oblici folklorne glazbe ovog područja.

Karlovačko Pokuplje jedno je od područja SR Hrvatske koja su još uvijek nedovoljno etnomuzikološki obrađena. Iako zapisi folklorne glazbe s ovog terena postoje već od sredine 19. stoljeća, folklorna glazba karlovačkog Pokuplja nije, sve do unatrag pet godina, postala posebnim predmetom etnomuzikološkog istraživanja a etnomuzikolozi gotovo da je i nisu čili su je vrlo rijetko uzimali u obzir kao komparativnu građu u svojim studijama. Čini se da je folklornoglazbeno stvaralaštvo ovog područja općenito ostalo manje poznato ne samo široj javnosti, već (može se reći) i užem krugu stručnjaka. Razlog tome je u prvom redu relativno slaba dostupnost samih izvora, tj. notnih zapisa.

Danas, kad nas dijeli preko sto godina od izlaska Kuhačeve zbirke, teško je priznati da je Kuhačeva građa s ovog područja jedina objavljena građa koja na jednom mjestu, većim brojem primjera prezentira folklornu glazbu karlovačkog Pokuplja. No, ona je i u toj zbirci, izmiješana s opsežnom građom ostalih južnoslavenskih naroda, ostala na neki način »skrivena«, jer je u priloženim popisima obilježena samo općom naznakom »iz Hrvatske«.

Osim 30-tak notnih zapisa raznih autora, objavljenih u prvoj polovici 20. stoljeća, većinom u obliku kratkih glazbenih priloga u časopisu »Sveta Cecilija«, sva ostala građa leži i danas u rukopisu. Stoga se pokazalo potrebnim prirediti pregled dosadašnjeg malografskog (etnomuzikološkog) rada na ovom području i kroz njega ukratko predstaviti i samu građu koja je pri tom zapisana.

Prve zapise folklorne glazbe s područja karlovačkog Pokuplja objavio je u drugoj polovici 19. stoljeća Franjo Ks. Kuhač u svojoj zbirci »Južno-slovenske narodne popievke«. Od ukupno 37 jednoglasnih zapisa napjeva lirskih pjesama, najveći dio Kuhač je zapisao u Karlovcu (15 napjeva¹⁾), što je i razumljivo s obzirom na činjenicu da su tzv. »varoške popievke« bile Kuhaču

¹⁾ U Kuhačevoj zbirci to su slijedeći primjeri: K. br. 449, 501, 601, 1008, 1302, 1323, 1326, 1330, 1354, 1367, 1369, 1385, 1427, 1451 i 1748.

bliska i lako dostupna građa, te da su primjeri folklorno-glazbenog repertoara tadašnjih građanskih krugova u Hrvatskoj i inače obilno zastupljeni u zbirci.²⁾ Primjeri iz Karlovca razvijaju se u durskom tonskom načinu i pripadaju »srednjoevropskom« tipu varoške popijevke koji se tokom 19. stoljeća oblikovao pod dosta izraženim utjecajem njemačke glazbene tradicije. Posebnu cjelinu unutar ovih primjera čini 8 napitnica, koje su u to vrijeme građani rado i često izvodili na svojim zabavama.

Uz pojedine primjere iz Karlovca Kuhač navodi zanimljive podatke o njihovoj starosti, postanku, širenju, prihvaćanju i mijenjanju.

Tako, primjerice, uz napjev i danas poznate i raširene pjesme »O, jesenske duge noći« (K. br. 601) napominje da se već tada rado pjeva po cijeloj Hrvatskoj, a uz pjesmu »Karlovac je lijepa varoš, jedan dva« (K. br. 501; notni prilog 1) kaže da je to jedna od najnovijih pjesama koja još nije prošla faze »očišćavanja i usavršavanja«. Govoreći detaljno o njenu postanku, spominje da su je već prihvatili »naši glasbenici: tamburaši« zamijenivši Karlovac Vukovarom, Osijekom i Novim Sadom i pokušali dodati (danas dosta raširen i gotovo neizostavan) dalji tekst: »Udarajte tanburaši . . ., udarajte rastanak . . ., svemu svijetu na veselje a dragoj na žalost«, koji tada, kako napominje Kuhač, narod još nije prihvatio.

Drugi lokalitet po broju glazbenih zapisa je Duga Resa, u Kuhačevo vrijeme još seoska sredina (tvornica pamučne industrije osnovana je 1884). U njoj je zapisao 13 primjera³⁾. Za razliku od građe iz Karlovca u kojoj dominiraju primjeri u duru, u građi iz Duge Rese oni nisu toliko zastupljeni. Niti jedan primjer se ne razvija u potpunoj ljestvici durskog tonskog načina. Dio građe kreće se u dijatonskim nizovima koji pokazuju tendenciju prema duru, a drugi dio u dijatonskim nizovima sa završetkom na drugom stupnju iznad osnovnog tona (notni prilog 2). U posljednjem navedenom slučaju riječ je o primjerima koji se (ako je prisutno više od jednog pjevača) obično izvode dvoglasno i danas redovito završavaju u intervalu čiste kvinte te predstavljaju tip tzv. pjevanja »na bas«, što je ujedno jedan od prevladavajućih stilova pjevanja na čitavom ovom području (n.pr. 3).

Među građom sakupljenom u Dugoj Resi posebno se izdvajaju pjesme koje se izvode uz običaje. Kuhač je zapisao pjesmu koja se izvodi prigodom darivanja mladenke (K. br. 1275), uz koju navodi i podatak da »gudac tad mora otići k peći, ili ako je prilika, zađe i na peć, da prosi dara gudeć i pjevajuć« ovu pjesmu. Važnost ovog zapisa je s jedne strane u tome što su se varijante iste pjesme izvodile donedavno (bilježe ih istraživanja u 50-tim i u 80-tim godinama ovog stoljeća); s druge strane Kuhač, opisujući i izvođača — »guca« (svirača violine) — daje podatak kojeg potvrđuje i velik broj kasnijih zapisa.

U 5. knjizi Kuhačeve zbirke objavljen je zapis kolede iz Duge Rese (K. br. 1829) koju, kako napominje Kuhač, »pjevaju pravoslavni koledari na katolički

²⁾ Usp. Marošević, Kuhačev etnomuzikološki rad u svjetlu zbirke »Južnoslovenske narodne popievke«, *Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u povodu 150. obljetnice rođenja Franje Ksavera Kuhača (1834—1911)*, ur. J. Bezić, JAZU i MZMA, Zagreb, 1984, str. 85.

³⁾ K. br. 128, 382, 470, 519, 614, 696, 777, 805, 988, 1275, 1829, 1899 i 2059.

Božić rano ujutro dolazeći pred katoličke kuće, a rimokatolici — zauzvrat — pjevaju istu tu koledu na pravoslavni Božić pred njihovim kućama«. Nekoliko varijanata napjeva ove pjesme zabilježeno je i u 20. stoljeću, uglavnom u mjestima između rijeka Mrežnice i Korane, dakle, na prijelaznom području prema Kordunu.⁴⁾

U Dugoj Resi Kuhač je zabilježio i pjesmu što ju »pjevaju djevojke navečer uoči Ivanja (24. lipnja)« (K. br. 1899; n.pr. 4), a iz okolice Karlovca donosi zapis jurjevskog napjeva »Prošal je, prošal pisani Vazam« (K. br. 1862; n.pr. 6). Uz njega napominje da ga »pjevaju pastiri u predvečerje dana sv. Jurja. Pastiri ogule koru s kostanjeva kolca te naprave od te kore 'trubentu'. Nju nose sa sobom, pa došavši pred koju kuću, jedan od njih zatrubi u trubentu da time upozori ukučane da su došli 'Jurjaši' (tako se zovu); te stanu pjevati spomenutu popijevku«.

Posljednje tri pjesme — božićnu koledu, jurjevsku i ivanjsku — obilježavaju dijatonski tonški odnosi i nizovi manjeg opsega (sva tri primjera kreću se u opsegu tetrakorda) i one predstavljaju stariji sloj glazbenofolklorne tradicije ovog područja. Varijante (i tekstualne i melodijske) jurjevske i ivanjske pjesme zabilježilo je u 20. stoljeću više istraživača. U odnosu na Kuhačeve zapise one pokazuju veće ili manje razlike te otkrivaju niz zanimljivih pojedinosti za rješavanje specijalno-etnomuzikoloških pitanja kojima se, međutim, ovom prilikom ne može posvetiti više prostora.

Ostali lokaliteti iz kojih Kuhač donosi jedan do dva zapisa jesu Vukmanić (K. br. 448), Modrušpotok (K. br. 987), Mrežnica (K. br. 466 i 615), Sv. Petar (K. br. 431), Ladvenjak (K. br. 360) i još dva posebno neimenovana lokaliteta iz karlovačke okolice (K. br. 845 i 1403). Uz Kuhačeve zapise, u zbirci se nalaze i dva zapisa drugih melografa — zapis iz Graca na Kupi preuzet je iz zbirke I. Tomašića (K. br. 1783),⁵⁾ a primjer iz Ribnika zapisao je 1905. Ante Buršić, učitelj iz Đakova (K. br. 2051). Stoga građa iz karlovačkog Pokuplja u Kuhačevoj zbirci broji ukupno 39 primjera.

Kuhačevim zapisima posvetilo se nešto više riječi jer, unatoč tome što su zapisani pretežno u samo dva lokaliteta i što ne prezentiraju potpuno sve glazbene vrste ovoga kraja (nedostaju zapisi instrumentalne glazbe te zapisi tzv. samica, upravo za karlovačko Pokuplje karakterističnog vokalnog oblika), i unatoč problemima vezanim uz njegov način zapisivanja, Kuhačeva građa ipak je uglavnom pouzdan i jedini direktni izvor za 19. stoljeće, a sve do skoro polovice 20. stoljeća bila je po broju primjera najveći izvor za folklornu glazbu karlovačkog Pokuplja uopće.

* * *

Od tridesetak spomenutih zapisa iz prve polovice 20. st. veći dio (23 zapisa) objavljen je u »Svetoj Ceciliji«, u razdoblju od 1925. do 1940. Redakcija ovog časopisa od 1925. u više je navrata poticala čitatelje na skupljanje podataka o običajima i bilježenje pjesama (po mogućnosti i napjeva) koje se uz

⁴⁾ Vidi Marošević, Pjesme »čarojice« u karlovačkom Pokuplju i Kordunu, *Rad 27. kongresa SUFJ — Banja Vrućica — Teslić 1980*, Sarajevo, 1982, str. 231—237.

⁵⁾ Ivan Tomašić, *Gimnastičke igre*, Zagreb, 1986 (?), str. 167.

njih izvode. Rezultat su 9 kratkih priloga različitih autora (Lovšin, Plut, Taclik), najčešće sa po jednim notnim zapisom napjeva koji se izvodi uz neki od običaja u sjevernom dijelu karlovačkog Pokuplja (u Vivodini i okolici i u Kamanju) i jedan veći prilog R. Taclika (1940) koji donosi 13 jednoglasnih zapisa različitih napjeva (ne isključivo vezanih uz običaje) iz Skakovca kraj Karlovca.

Pet zapisa napjeva uz običaje (Žakanje, Draganići), s podacima o izvođačima i toku samih običaja, objavio je Božidar Širola u »Narodnoj starini« 1931. god.

Od građe što su je u prvoj polovici 20. stoljeća zapisali Nikola Hercigonja (9 notnih zapisa) na smotrama hrvatske seljačke kulture u Zagrebu (1938—1940) i Vinko Žganec na Smotri ogranaka Seljačke sloge, u Karlovcu 1947. god. (4 notna zapisa) samo su 2 zapisa objavljena u zbirci »Hrvatske narodne pjesme i plesovi«, 1951 (br. 42 i 45). U rukopisu je ostala i dotada najveća zbirka zapisa folklorne glazbe s područja karlovačkog Pokuplja, zbirka Vinka Žganca s građom zapisanom 1947. i 1950. u Rečici kraj Karlovca. Pohranjena u Dokumentaciji Zavoda za istraživanje folkloru (dalje: ZIF) u Zagrebu, ova zbirka sadrži 186 tekstova pjesama, ali samo 72 glazbena zapisa (ostali glazbeni zapisi nalaze se, pretpostavljam, u Žgančevoj ostavštini koja nam zasad još nije dostupna). U najkraćim crtama govoreći o građi ove zbirke, potrebno je istaknuti da se (koliko je dosad poznato) u njoj nalaze prva tri zapisa instrumentalne glazbe ovoga kraja (2 drmeša i 1 dikalica). Vokalna glazbena građa, od koje je dio zapisan i dvoglasno, manjim se dijelom kreće unutar dijatonskih tonskih odnosa koji tendiraju duru, a većim dijelom pripada već spomenutom stilu tzv. pjevanja »na bas«. Od spomenute građe Žganec je objavio tek 2 zapisa u svojoj zbirci »Hrvatske narodne pjesme kajkavske«, 1950 (Ž. br. 56 i 182). U istoj zbirci donosi ponovo i 2 Taclikova zapisa, objavljena već prije u »Svetoj Ceciliji« (Ž. br. 30 i 62).

* * *

U prosincu 1951. godine Institut za narodnu umjetnost iz Zagreba (danas ZIF) organizirao je prvo veće sakupljanje folklorne glazbe kojim se planiralo obuhvatiti čitavo područje karlovačkog Pokuplja. Uz Žganca, koji je tom prilikom bio manje angažiran i s 18 zapisa napjeva dopunio već ranije zapisanu građu uglavnom iz okolice Karlovca⁹⁾, u toj akciji sudjelovali su vanjski suradnici Instituta — Franjo Židovec i Zlatko Špoljar, koji su zapisali zajedno 59 napjeva u sjevernom dijelu karlovačkog Pokuplja (u široj okolici Ozlja)⁷⁾, te Nedjeljko Karabaić, koji je zahvatio zapadni i jugozapadni dio i zapisao 53

⁹⁾ Lokaliteti u kojima je Žganec zapisao građu jesu: Goljak (5 zapisa), Turanj (8) i Zvečaj (5).

⁷⁾ Židovec je zapisao građu u lokalitetima: Trg (8), Ozalj (6), Podgraj (4), Netretić (2), Boševac (2), Kamanje (1), Durlinci-Blažina Gorica (5), Vrhovac (6), Police (1), Zaječko selo (1), a Špoljar: Mali Erjavec (11), Slapno (7), Mahično (3), Hrašće (1), Police (1).

Iduće godine (1952) Špoljar ponovo odlazi na isti teren i zapisuje 18 napjeva u: Malom Erjavcu (10), Slapnu (2), Ozlju (1) i Gornjem Pokuplju (5).

napjeva u mjestima na potezu od Netretića do Bosiljeva.⁹⁾ Južni dio regije (dakle, kraj na potezu od Duge Rese do Generalskog Stola) ostao je neistražen zato što Stjepan Stepanov, za kojeg se planiralo da pođe u taj predio, nije mogao sudjelovati.

Kako saznajemo iz izvještaja koje su navedeni autori priložili svojim rukopisnim zbirka, glavni poticaj spomenutom istraživanju bio je sakupiti pjesme iz NOB-e, pa stoga ne čudi da čitav materijal, sakupljen u toku ove osmodnevne akcije u 20-tak lokaliteta, sadrži samo primjere vokalne folklorne glazbe, koji su većim dijelom zapisani jednoglasno. Očito je da su se spomenuti istraživači tada prvi put susreli s folklornom glazbom karlovačkog Pokuplja. Ocijenivši osobito onaj dio građe koji pripada starijoj tradiciji kao vrijedan, upozorili su i na potrebu daljeg istraživanja kojim bi se detaljnije ispitalo teren i zabilježilo sve što je u vezi s muzičkim folklorom (Židovec, 116 N, str. 5).

Interes navedenih melografa bio je u prvom redu usmjeren prema glazbenim oblicima starije tradicije koju su svi odreda pronašli u koledarskim, jurjevskim i ivanjskim pjesmama i tzv. samicama. U zbirka ovih autora zabilježeno je ukupno 15 napjeva »samica«, za koje se (s obzirom da nisu posebno tema ovog izlaganja) ukratko može reći da su to kratki solistički (dakle, jednoglasni) vokalni oblici kojima je tekstualna osnova deseterački dvostih; za njih je karakterističan melizmatički uvod na slogu »oj« koji prethodi svakom stihu, a razvijaju se u dijatonskim tonskim nizovima u opsegu tetra- i pentakorda (npr. 8 i 9). Osim notnih zapisa, uz koje redovno donose veći broj dvostihova, autori navode i podatke o prilikama u kojima se samice izvode (to su svadba, žetva, paša). I zapisi jurjevskih (ukupno 9 zapisa) i ivanjskih napjeva (10) u zbirka ovih autora popraćeni su katkad opisom izvođača, njihove opreme i načina pjevanja. Tako, primjerice, Žganec uz zapis ivanjske pjesme (zbirka 125 N, br. 7601) navodi da »su najprije pjevale jedne riječi prve dvije, a iza njih iste riječi druge dvije kresnice, dakle naizmjenice«.

Tada noviji repertoar, iako ga katkad spominju, ovi istraživači uglavnom nisu bilježili. Tako, na primjer, Židovec govoreći o pjevačici Ljubi Hrastov (r. 1902) iz Boševca kaže: »Osm toga sjeća se pjesama 'Mladi kapetane', 'Tamo daleko', a ostale je sve zaboravila« (zbirka 116 N, str. 3). Na drugom mjestu spominje da se u Vrhovcu, uz »vuzmenku« (uškršnji krijes) »pjevaju svakojake pjesme obično što su djevojke čule preko radia ...« i ocjenjuje to kao vrlo negativnu pojavu (116 N, str. 4). Ipak, u Ozlju Židovec iznimno zapisuje i primjere »novijeg« repertoara — »nekoliko varoških popijevaka« (br. 6467—6471) jer se pjevačica nije sjećala »starih seljačkih« (116 N, str. 2).

Već je spomenuto da ove zbirke ne sadrže niti jedan primjer zapisa svirke, pa osim podatka Židovca (116 N, str. 2) i Špoljara (113 N) o sviraču dvojica iz Podgraja kod Ozlja, zatim Špoljarove opaske da pjesmu prilikom darivanja mladenke iz Malog Erjavca izvode »muzikanti« (113 N, br. 6396) te

⁹⁾ Novigrad na Dobri (7), Netretić (12), Prilišće (11), Mali Modrušpotok (2), Bosiljevo (17), Ropari (4).

napomene Židovca da se nakon iste pjesme zapisane u Trgu izvodi drmeš (116 N, br. 6463) — građa iz 50-tih godina još uvijek ne daje dovoljno informacija o instrumentalnoj glazbi karlovačkog Pokuplja.

• • •

Nakon opisanog terenskog sakupljanja iz 1951. god., karlovačko Pokuplje nije se, sve do 80-tih godina, dalje etnomuzikološki istraživalo, niti se te godine sakupljena građa dalje obrađivala ili bar djelomice objavila. Kao da se na nju zaboravilo. Pohranjena je u Dokumentaciji ZIF-a i ostala je većini gotovo nepoznata. I ja sam je, moram priznati, »otkrila« nakon što sam sama istraživala folklornu glazbu u karlovačkom Pokuplju — 1976. i 1977. u okolici Generalskog Stola za potrebe diplomskog rada te kasnije, početkom 80-tih godina u okviru projekta ZIF-a na području damašnje općine Duga Resa. Istraživanjima sam obuhvatila ukupno 18 lokaliteta⁹⁾ i magnetofonom zabilježila dosta opsežnu građu koja uz 524 primjera glazbenog repertoara sadrži i mnogobrojna kazivanja o glazbenom životu ovoga kraja uopće, o različitim prigodama u kojima glazbeni sadržaji funkcioniraju kao folklorne pojave, o nosiocima folklornih glazbenih zbivanja (kako pjevačima, tako i sviračima), o samim glazbenim oblicima, glazbenim instrumentima, lokalnom nazivlju itd. Osim tradicijskog, bilježila sam i suvremeni glazbeni repertoar na omladinskim plesnim zabavama, na zabavama u dane proštenja i na svadbi.¹⁰⁾

Kako je u toku ovog izlaganja već dosta riječi posvećeno vokalnoj folklornoj glazbi, potrebno je dodati i neke informacije o instrumentalnoj. Osim već spomenutog pastirskog glazbala »trubente« ili »roga« od kore drveta, na terenu sam zabilježila i podatke o dječjem glazbalu »guslicama od sirkovine« (kukuruzovine) te o upotrebi zvonaca, poklopaca (»gipki«) i lončanog basa (»maslenka« ili »gudalo«) u pokladnim ophodima. Slijede malobrojni podaci o sviranju na tamburi-dangubici i česte potvrde o upotrebi usne harmonike (»muzike«), uz koju bi se plesalo u prilikama (najčešće na prelima) kad se nisu mogli okupiti »guci« — za karlovačko Pokuplje karakterističan sastav svirača od najčešće 2 violine (»gusle«), tambure-bugarije (»beglajt«) i »basa«, kojima se nakon drugog svjetskog rata pridružila i harmonika. I danas, kad je harmonika postala središnjim instrumentom među sviračima, kad je »beglajt« najčešće zamijenjen električnom gitarom, a »bas« bas-gitarom, u nekim suvremenim sastavima prisutna je katkad i violina, tradicijski instrument ovoga kraja.

Osim na svadbama, u kojima su oduvijek imali posebno istaknutu ulogu, »guci« sudjeluju na zabavama (nekoć na »balovima« u privatnim kućama, da-

⁹⁾ Belajske Poljice (1981), Brest (1976), Brajkovo Brdo (1982), Donje Stative (1982), Duga Resa (1980, 1981), Generalski Stol (1981), Gornji Zvečaj (1981), Kejići (1976, 1977, 1981), Kunić (1982), Mateško selo (1977), Mračin (1982), Perjasica (1981, 1983), Petar Mrežnički (1982), Srednje Prilišće (1982), Svojić-Perjasica (1983), Varoš Bosiljevska (1982), Zvečaj (1981), Žunići-Kejići (1981).

¹⁰⁾ Magnetofonske vrpce pohranjene su u Fonoteci ZIF-a pod brojevima: 1138, 1273, 1274, 1335—1346, 1508—1516, 1567, 1568. Foto-građa evidentirana je pod brojevima: 16459—16513, 16540—16544, 17271, 18276—18324.

nas uglavnom u društvenim domovima i gostionicama) i na proštenjima, gdje ih i danas angažiraju gostioničari koji tom prilikom prodaju piće. Do pred 20-tak do 30-tak godina češće su bili prisutni u novogodišnjim, pokladnim i jurjevskim ophodima te odlazili i u čestitanje imendana, pri čemu su noću pod prozorom slavljenika izvodili posebnu pjesmu.

Od repertoara kojeg sam zabilježila istraživanjem posebno valja istaknuti veliki broj različitih primjera svirke uz drmeš (n. pr. 10), koji uz polku i dikalicu predstavljaju stariji sloj plesnog repertoara. Zatim su tu primjeri relativno novije glazbeno-plesne tradicije, poput tanga, valcera i svinga, dok suvremeni repertoar obilježavaju pretežno primjeri tzv. »novokomponiranih narodnih pjesama«, koje su postale danas najčešćom pratnjom plesnih zbiivanja. Ipak, na svakoj zabavi ili svadbi i danas se bar nekoliko puta zavrta i otpleše drmeš kojeg, uz starije pjesme »samice«, na kraju još jednom posebno izdvajam kao tipičan oblik folklorne glazbe karlovačkog Pokuplja.

NOTNI ZAPISI

1. Kukac, I/501

Ta Karlova u Hrvatskoj

kar-lo-nac je lie-pa va-roš (jedan dan), što kraj ko-ra-me le-ži
(jedan dan), u njem je on lie-pe die-ve, na je on liepe die-ve al
me su me-ost-me.

2. Kukac, II/614

Ta Dugorasa u Hrvatskoj

Oj, ko-ra-mo! Oj ko-ra-mo ti-ha no-elo led-na
Oj ko-ra-mo! Ta-mo mi je mo-je o-vo se-lo, Oj ko-ra-mo!

3. Žganeč, 17N/784

Kremen, 1947.

Handwritten musical score for 'Žganeč' in 5/8 time. The melody is written on a single staff with a treble clef. The lyrics are: 'Oj ko-, oj ko-ma-no ti-ja no-do lad-na, Oj ko-, oj ko-ma-no ti-ja no-do lad-na.' The notes are mostly quarter and eighth notes with some rests.

4. Kuhac, V/1899

„Uz žrnjški krijes“ (?)

Žu Đugelase kraj Karlova

Handwritten musical score for 'Kuhac' in 3/4 time. The melody is written on a single staff with a treble clef. The lyrics are: 'To-ke bog dej do-bro-će! Dej nam bo-će, do-ble-će, doj, bo-će doj!' The notes are mostly quarter and eighth notes.

5. Karabaić, 145N/8899

Novgrad na Dravi, 1951.

Handwritten musical score for 'Karabaić' in 3/4 time. The melody is written on a single staff with a treble clef. The lyrics are: 'To-ke bog dej do-bro-će, dej nam bo-će do-ble-će doj nam bog!' The notes are mostly quarter and eighth notes.

6. Kuhac, V/1862

„Koleda na Đurđevu“

Žu obalje Karlova

Handwritten musical score for 'Kuhac' in 3/4 time. The melody is written on a single staff with a treble clef. The lyrics are: 'Pro-šal je, pro-šal je - sa-mi Va-zam. Do-šal je, do-šal se-le-mi ju-raj.' The notes are mostly quarter and eighth notes.

7. Marošević, n. 1344/c.p., 21.14
J. 82

Belajke Pofice, 1981.

Pro-šal je, pro-šal je - sa-mi Va-ram

8. Židovec, MGN/6461

„Samica“

Trg, 1951.

Oj! - - - - - le-pa mo-ja za-ska-va čit-le-ma

oj! ma ajaj a-ma stro-je fe-ke per-ja.

Marošević, n. 1508/c.p., 21.14

„Sakunta“

Donje Stotice, 1982.

O - o - a čt-me o-či a o- br-av tam-ke —,

O — ho-o-a ta-bre su vam mlade Stotice-pan-ke —.

Marošević, n. 1344/c.p., 21.14

J. 160

„od-muš“

Belajke Pofice, 1981.

ličica violine

OBJAVLJENI ZAPISI FOLKLORNE GLAZBE IZ KARLOVAČKOG POKUPLJA

- Heffler, Ferdo. Krisnice i Zeleni Jure u karlovačkoj okolici u XIX. stoljeću, *Narodna starina*, 10, Zagreb, 1931, 26, str. 278—280. [1 fragmentaran i nepouzdan notni zapis]
- Huzjak, Višnja. Zeleni Juraj, Publikacije Etnološkog seminara Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2, Zagreb, 1957. [2 već ranije objavljena notna zapisa — Kuhač i Širola]
- Kuhač, Franjo Ksaver. Južno-slovenske narodne popievke, I—IV, vl. naklada, Zagreb, 1878—1881; V, ur. B. Širola i V. Dukat, JAZU, Zagreb, 1941; VI, ur. V. Žganec, rkp. zbirku JAZU, 74/1, I—II (kopija u ZIF-u, 5N i 6N). [39 notnih zapisa — od toga 37 Kuhačevih]
- Marošević, Grozdana. Pjesme »čarojice« u karlovačkom Pokuplju i Kordunu, *Rad 27. kongresa SUFJ — Banja Vrućica — Teslić*, 1980, Sarajevo 1982, str. 231—237. [2 notna primjera]
- Lovšin, Vinko. »Zeleni Juraj« među Bijelim Kranjcima, *Sveta Cecilija*, 19, Zagreb, 1925, 2, str. 53—54. [1 notni zapis]
- Lovšin, Vinko. Ivanjska popijevka iz Vivodine, *Sveta Cecilija*, 19, Zagreb, 1925, 6, str. 188. [1 notni zapis]
- Plut, Dragutin. Ivanjska popijevka iz Kamanja, *Sveta Cecilija*, 20, Zagreb, 1926, 1, str. 19. [1 notni zapis]
- Širola, Božidar — Gavazzi, Milovan. Obredne popijevke (Javni godišnji običaji), *Narodna starina*, 10, Zagreb, 1931, 25, str. 52—74. [5 notnih zapisa — Širola]
- Taclik, Rudolf. Dvije ivanjske popijevke iz Pokuplja, *Sveta Cecilija*, 27, Zagreb, 1933, 4, str. 128—129. [2 notna zapisa]
- Taclik, Rudolf. Ivanjska popijevka iz Vivodine, *Sveta Cecilija*, 19, Zagreb, 1925, 5, str. 148—149. [1 notni zapis]
- Taclik, Rudolf. Jurjevska popijevka iz sela Gorniki, *Sveta Cecilija*, 26, Zagreb, 1932, 3, str. 106. [1 notni zapis]
- Taclik, Rudolf. Narodne popijevke iz Skakavca kraj Karlovca, *Sveta Cecilija*, 34, Zagreb, 1940, 1—2, str. 22—24. [13 notnih zapisa]
- Taclik, Rudolf. Pjesma k Novom ljetu iz Vivodine, *Sveta Cecilija*, 20, Zagreb, 1926, 1, str. 19. [1 notni zapis]
- Taclik, Rudolf. Vuzemenska pjesma iz Vivodine, *Sveta Cecilija*, 20, Zagreb, 1926, 2, str. 60. [1 notni zapis]
- Taclik, Rudolf. Žetelačka popijevka iz Vivodine, *Sveta Cecilija*, 23, Zagreb, 1929, 1, str. 25—26. [1 notni zapis]
- Žganec, Vinko — Sremec, Nada. Hrvatske narodne pjesme i plesovi, 1, Seljačka sloga, Zagreb, 1951. [2 notna zapisa (br. 42 i 45) iz rkp. zbirke — N. Hercigonja (rkp. 17ON) i V. Žganec (rkp. 17N)]
- Žganec, Vinko. Hrvatske narodne pjesme kajkavske, Matica hrvatska, Zagreb, 1950. [2 Žgančeva notna zapisa (br. 56 i 182) iz rkp. zbirke 62N i 2 već objavljena Taclikova zapisa (br. 30 i 62) 1926. i 1929.]

ZAPISI FOLKLORNE GLAZBE IZ KARLOVAČKOG POKUPLJA U RUKOPISU

- Hercigonja, Nikola. Hrvatske narodne popijevke, I i II, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1954, sign. 170 N i 171 N. [9 notnih zapisa, br. 10550, 10551, 10562—10564, 10738—10741; građa sakupljena na smotrama hrvatske seljačke kulture 1938—1940]
- Karabaić, Nedjeljko. 53 narodne popijevke iz kotara Karlovac, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1953, sign. 145 N. [građa skupljena 1951]

- Marošević, Grozdana. Kontinuitet i promjene u glazbenom repertoaru u svadbenim običajima karlovačkog Pokuplja, *Rad 31. kongresa SUFJ — Radoviš 1984*, u tisku.
- Marošević, Grozdana. Rozgalice iz okolice Generalskog Stola, *Rad 26. kongresa SUFJ — Kragujevac 1979*, u tisku. [5 notnih zapisa]
- Marošević, Grozdana. Vokalna folklorna glazba sela Kejići i Brijest općine Duga Resa, diplomski rad iz etnomuzikologije na Muzikološkom odjelu Muzičke akademije u Zagrebu, Zagreb, 1979, rkp. ZIF-a, sign. 989. [24 notna zapisa]
- Špoljar, Zlatko. 23 narodne pjesme iz okolice Karlovca, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1953, sign. 113 N. [građa skupljena 1951]
- Špoljar, Zlatko. Narodne popijevke iz okolice Ozlja (Karlovac), rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1953, sign. 159 N. [18 notnih zapisa; građa skupljena 1952]
- Žganec, Vinko. 22 popijevke iz kotara Karlovac, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1952, sign. 125 N. [zbirka sadrži 18 notnih zapisa; građa skupljena 1951]
- Žganec, Vinko. Pučke popijevke iz okolice Karlovca, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1953, sign. 17 N. [7 notnih zapisa; građa zapisana na Smotri ogranaka Seljačke sloge 1947. u Karlovcu]
- Žganec, Vinko. Narodne popijevke iz Rečice (kod Karlovca): 186 pjesama, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1953, sign. 62 N. [72 notna zapisa; građa zapisana 1947. i 1950]
- Žganec, Vinko. Zapisi s priprema glavne Smotre Seljačke sloge u god. 1952. u Zagrebu, rkp. zbirka ZIF-a, Zagreb, 1954, sign. 169 N. [4 notna zapisa]
- Židovec, Franjo. 46 narodnih pjesama iz okolice Karlovca, rkp. ZIF-a, Zagreb, 1953, sign. 116 N. [36 notnih zapisa; građa zapisana 1951]

RECORDS OF FOLK MUSIC FROM KARLOVAČKO POKUPLJE

Summary

Karlovačko Pokuplje has not yet been sufficiently researched by ethnomusicologists. The folk music of this area is little known because most recordings are still in manuscript form (269 of them) and only a small number (74) has been published. As for tape recorded collections, the largest one — consisting of 524 music pieces — has been compiled in Duga Resa commune by the author of this article; its transcription is in progress. By critically reviewing some published sources, the author is presenting here characteristics and typical forms of folk music in the Kupa river area by Karlovac. Over half of the published music records are in Franjo Kuhač's collection: »South Slavic Folk Songs«, while others appeared as short contributions in the journal »St. Cecilia« (Zagreb) between 1925 and 1940.

Among manuscript music collections in the archives of the Institute of Folklore Research in Zagreb, more significant sources are Vinko Žganec's collection from Rečica near Karlovac (1947), and N. Karabaić's, F. Židovec's and Z. Špoljar's collection from 1951. In these collections, rural vocal folk music is recorded in the first place, while examples from urban environment of Karlovac can be found only in Kuhač's collection. The recorders were primarily interested in older music tradition (marked by diatonic series of small range), including songs performed during winter and spring rituals (Christmas greeting songs *koleda*, or those sung at St.

George's and St. John's). Many recordings of so-called *samica* or *rozgalica* vocal form, which is specific for this area and is characterized by a melismatic introduction on the syllable *oj*, are also present in these collections.

The material gathered in 1980's by this author includes both traditional and contemporary folk music repertoire, as well as numerous examples of instrumental music. Specially important among them are samples of music which accompanies the dance *drmeš*, performed by so-called *guci*, ie. a band which is usually made up of two violins, a *tambura-bugarija*, a bass and — after World War II — an accordion.